

DEMOCRACYPLUS

MALE OPŠTINE, VELIKI PROBLEMI U JAVNIM NABAVKAMA

Opštine: Gračanica, Mamuša, Štrpce i Novo Brdo

MALE OPŠTINE, VELIKI PROBLEMI U JAVNIM NABAVKAMA

Opštine: Gračanica, Mamuša,
Štrpce i Novo Brdo

Copyright © 2020. Democracy Plus (D+)

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove publikacije ne sme se umnožavati, čuvati ili prenositi u bilo kojem obliku ili na bilo koji način - elektronski, štampano, fotokopirati ili na drugi način, bez odobrenja D +.

Ovaj grant je omogućen od strane "Programa za civilno društvo za Albaniju i Kosovo", finansiran je od strane Norveškog ministarstva za spolje poslove i vođen od strane Fondacije za Kosovsko civilno društvo (KCSF) u saradnji sa Partneri Albanija za promene i razvoj (PA). Sadržaj i preporuke koje su predstavljene u ovoj publikaciji ne predstavljaju zvaničan stav Norveškog ministarstva za spoljne poslove i Kosovske fondacije za civilno društvo (KCSF).

Sadržaj

Lista skraćenica	6
Rezime	7
Metodologija	8
Uvod	9
Opština Gračanica	10
Ugradnja javne rasvete i popravka postojeće rasvete u opštini Gračanica	11
Sancaija rečnih korita, nasipa, mostova i lokalnih puteva u opštini Gračanica	12
Snabdevanje građevinskim materijalom za potrebe opštine Gračanica	14
Službe fizičkog obezbeđenja za starački dom i omladinski centa.....	16
Opština Mamuša	17
Izgradnja trga u opštini Mamuša – Prva faza.....	18
Izgradnja sanitarne kanalizacije i izgradnja poljskih puteva.....	19
Nabavka materijala za pripremu 11. izdanja Tomato festivala	20
Renoviranje CPM u Mamuši	22
Opština Štrpce	23
Održavanje lokalnih puteva tokom zimske sezone na teritoriji opštine Štrpce.....	24
Snabdevanje i seča drva za potrebe ogreva u školama i nabavka peleta za grejanje u zgradi opštine	25
Sadržaj emitovanja sednica skupštine opštine Štrpce i različite publikacije, najave i konkursi na TV-u.....	26
Obnova i održavanje postojeće infrastrukture u opštini Štrpce.....	26
Opština Novo Brdo	29
Sanacija puteva u opštini Bovo Brdo – letnje i zimsko održavanje	30
Ugradnja i održavanje javne rasvete u opštini Novo Brdo – 2019-2020	31
Snabdevanje građevinskim materijalom	32
Krećenje škola i zdravstvenih ustanova u opštini Novo Brdo	33
Preporuke.....	34

Lista sktaćenica

KPA	→ Kosovska poreska administracija
TRN	→ Telo za razmatranje nabavki
POSJN	→ Pravila i operativne smernice za javne nabavke
RKJN	→ Regulatorna komisija za javne nabavke
EO	→ Ekonomski operater
UA	→ Ugovorni autoritet
ZJN	→ Zakon o javnim nabavkama
PU	→ Posebni uslovi
ISO	→ Međunarodna organizacija za standardizaciju
NMK	→ Nezavisna medijska komisija

Rezime

Ovaj izveštaj o nadgledanju nabavki uključuje 16 tendera u četiri opština: Gračanica, Mamuša, Štrpce i Novo Brdo. Od pokretanja aktivnosti nabavke do sprovođenja ugovora nadgledano je četiri tendera u svakoj od opština.

Iz ovog nadgledanja, D+ je identifikovao niz nalaza koji su zajednički za ove četiri opštine, kao i kršenja koja su karakteristična za pojedine opštine. Sledi nekoliko ključnih otkrića:

- Dosije tendera zahteva da pobednici, pre potpisivanja ugovora, podnesu potvrdu suda da vlasnik, direktor ili menadžer nema krivičnu presudu u poslednjih deset godina i da pobednik ekonomskog operatera nije u stečaju ili je nelikvidan. Ovaj zahtev se smatra ispunjenim za sve četiri opštine, čak i ako pobednik podnese potvrdu samo za jedan od dva elementa.
- **Opština Gračanica**, potpisala je ugovor vredan skoro tri miliona evra. Međutim, ovaj tender nije naveden u planu nabavki za 2019. godinu, dok je budžet planiran prema Zakonu o budžetu 2020. samo 300 hiljada eura za tri godine (2020, 2021, 2022). Za istu aktivnost opština je napravila niz grešaka, ne uspevajući da na odgovarajući način izračuna garanciju tendera i garanciju izvršenja ugovora.
- **Opština Mamuša** nije tražila izuzeće kompanije od učešća na budućim tenderima koje su povučene pre potpisivanja ugovora. Ako se pobednik ugovora povuče, uvek postoji sumnja da je pobednik ugovarao posao sa drugoplasiranom kompanijom, da bi pobedio na tenderu za višu cenu. U drugoj aktivnosti, opština je zatražila ISO sertifikate koji nemaju nikakve veze sa prirodom projekta i, kao rezultat, samo jedna kompanija koja je dala sve sertifikate podnela je ponudu.
- **Opština Štrpce** dodelila je ugovor kompaniji Linda AD, čiji je vlasnik osuđen za krivično delo, dok je njegov slučaj objavljen u medijima i naveden u odluci Tela za razmatranje nabavki. Kroz ovu akciju, opština je dodelila ugovor kompaniji koja, prema Zakonu o javnim nabavkama, nije mogla da učestvuje.
- Na dva tendera, opština Novo Brdo preporučila je kompanije za dodelu ugovora koje su ponudile zlouptrebljive i abnormalno niske cene. Upotreba postupka bodovanja može da stvori neizvesnost kod ponuđača, jer ne znaju unapred količine koje će biti naručene, a postoji i rizik da ekonomski operater (EO) ima unutrašnje informacije o količinama i može da ponudi veće cene za proizvode sa većom narudžbinom i niže cene predmeta sa manje porudžbina.

Metodologija

Četiri nabavki u svakoj od četiri opština je nadgledano za svrhu ovog izveštaja: Gračanica, Mamuša, Štrpce i Novo Brdo. Ovaj izveštaj je prvi deo nadgledanja 32 tendera u ovim opštinama, drugi deo će biti objavljen krajem 2020. Odabrani tenderi su iz 2018. i 2019. godine. Imajući u vidu da su ovo relativno male opštine, često su bile van fokusa nevladinih organizacija u smislu nadgledanja aktivnosti nabavki.

Pre odabira tendera, kratka analiza najmanje 10 tendera je urađena za svaku od opština, analizirajući rizike u određenim oblastima, kao što su tenderi za fizičku bezbednost, izgradnju i održavanje puteva, održavanje vozila, ugradnja i održavanje javne rasvete. Ostali elementi koji su uzeti u obzir uključuju cene prethodnih ugovora istih ugovornih tela, kao i ugovori sa drugim ugovornim telima. Četvorogodišnje iskustvo D+ u nadgledanju i analiziranju aktivnosti nabavki igralo je veliku ulogu u odabiru tendera. Na kraju, uzimajući u obzir sve ove elemente, izbor je smanjen na četiri tendera za svaku opštinu.

Nakon odabira tendera, dokumenta koje je opština obavezna da objavi su uzeti sa platforme e-nabavke. Tu spadaju: obaveštenje o ugovoru, obaveštenje o dodeli ugovora, tenderski dosije, odluka ugovornog autoriteta, cenovnik i ugovor. Ostala dokumenta, poput zapisnika o otvaranju ponuda, izveštaja o proceni tendera, obaveze i nalozi za kupovinu, izveštaji o tehničkom prihvatanju i sve ponude, traženi su putem zahteva za pristup javnim dokumentima. Sva potrebna dokumentacija je data organizaciji D+ od strane opština. Ovaj izveštaj analizira sve korake procesa nabavke, od pokretanja aktivnosti nabavke, do kriterijuma tenderskog dosijea, procene ponuda i izbora pobjednika.

Zbog situacije koju je stvorila pandemija COVID-19, i budući da su opštine radile sa smanjenim brojem zaposlenih, D + nije bio u mogućnosti da nadgleda sprovođenje ugovora na terenu. Međutim, to je planirano za drugi izveštaj, ako se situacija sa pandemijom poboljša.

Uvod

Javne nabavke na Kosovu beleže stalna unapređenja svake godine, pogotovu sada kada platforma e-nabavke napreduje i postaje obavezna za podnšenje ponuda i žalbi.

Međutim, uočeni su nedostaci u oblastima gde je ljudski dodir još uvek potreban. Stalno kršenje zakona i propisa od strane službenika za nabavke i izdate blage sankcije izazivaju situaciju da se cilj efikasne nabavke i ekonomičnosti iz Zakona o javnim nabavkama (ZJN) ne postiže. To podrazumeva veću vrednost novca.

Uglavnom, kompanije koje učestvuju na tenderima otkrivaju kršenja, prvo kroz podnošenje žalbi ugovornom autoritetu, a onda, ako nisu zadovoljni odlukom, Telu za razmatranje nabavki (TRN). Međutim, ukoliko se ne izveštava ni o jednom kršenju od strane ponuđača, nevladine organizacije su te koje otkrivaju pravna kršenja i greške koje su se desile tokom kreiranja kriterijuma za tenderski dosije.

Potreba za nadgledanjem nabavki u opštinama Gračanica, Mamuša, Štrpce i Novo Brdo proizašla je iz činjenice da je nadgledanje u tim opštinama retko vršeno. Istraživanje D+ o objavljenim izveštajima za nadgledanje aktivnosti nabavke tokom poslednjih pet godina pokazalo je da je jedino opština Mamuša imala takav izveštaj, dok ostale tri nisu.

„Demokratija Plus“ je posvećena, kroz stalno nadgledanje aktivnosti nabavki, isticanju kršenje zakona, i razotkrivanju potencijalne korupcije i nemarnosti službenika za nabavke. Pored toga, nalazi i preporuke daju smernice službenicima za nabavke kako bi izbegli kršenje zakonskih odredbi u budućnosti.

Opština Gračanica

Četiri aktivnosti nabavke nadgledane su u opštini Gračanica, od kojih su dve bile tenderi za radove, jedan za usluge i jedan za snabdevanje.

Na tenderu za ugradnju i popravke javne rasvete, opština je primenila postupak okvirnog ugovora, umesto da koristi redovnu proceduru. Postojao je jedan zahtev za reviziju ove aktivnosti, dok je opština donela pogrešnu odluku o suspenziji tendera i odluku o zahtevu za reviziju nije objavila na platformi za e-nabavku.

Mnogo grešaka i kršenja dosijea tendera uočeno je i u drugoj aktivnosti nabavke. Tražen je zahtev o izvršenju sa dužim rokom nego što je zakonom dozvoljeno. Vrednost traženog ugovora o garanciji tendera bila je veća od maksimalno dozvoljene zakonom. Posebni uslovi nisu bili planirani, i što je najvažnije, tender čija je vrednost bila veća od četiri miliona evra, uopšte nije planirana.

Na tenderu za nabavku građevinskog materijala opština je dobila potvrdu suda za firmu kojoj je dodeljen ugovor, ali taj sertifikat nije ispunio sve zahteve tenderskog dosijea. Dobitnik ugovora je dostavio potvrdu koji samo potvrđuje da kompanija nije u stečaju i da nije nelikvidna, ali ne i da ni jedan od direktora ili menadžera nije osuđivan za krivična dela u poslednjih 10 godina.

Opština nije objavila ni jedan od četiri ugovora na platformi e-nabavke, uprkos zakonskoj obavezi da to uradi.

Ugradnja javne rasvete i popravka postojeće rasvete u opštini Gračanica

Opština Gračanica je dva puta objavila tender za ugradnju javne rasvete i popravku postojeće rasvete. Prvi je ukinula jer su sve ponude imale abnormalno niske cene za neke stavke. U drugom tenderu su učestvovalе četiri kompanije:

Br.	Naziv ekonomskog operatera	Vrednost ponude u evrima
1.	M.V.R. Elektromontues & Dino SH.P.K.	108,381.50
2.	N.N.T. A.B.C.	111,025.50
3.	Termomontimi SH.P.K.	148,705.00
4.	BM Group SH.P.K.	135,999.00

TABELA 1.

Ponude kompanija za aktivnost nabavke „Ugradnja javne rasvete i popravka postojeće rasvete u opštini Gračanica – Ponovljeni tetender“

Na drugom tenderu, prvobitni dobitnik je bila kompanija ABC sa cenom od 111,025.50 evra, MVR Elektromontues & Dino SH.PK su proglašene neodgovornima, dok su ostale dve kompanije bile odgovorne, ali su imale višu cenu. M.V.R. Elektromontuese & Dino SH.PK nisu predale tri overena ISO sertifikata i nisu dostavile dokaz da poseduju barem 7 tona cilindra.

MVR Elektromontues & Dino SH.P.K. konzorcijum je podneo žalbu protiv ove odluke, ali je opština donela odluku da suspenduje aktivnosti ove nabavke, odluka koja je veoma nejasna, jer ne daje razloge za suspenziju. Odluka o suspenziji mora da sadrži, u najmanju ruku, ime ekonomskog operatera koji je podneo žalbu i razlog suspenzije aktivnosti nabavke. Međutim, opština je nastavila da greši, jer nije objavljena odluka o zahtevu za reviziju na platformi e-nabavke, kao što se zahteva Pravilnikom za podnošenje žalbi¹.

Neprijavlivanje odluke opštine znači da drugi EO nisu bili obavešteni o toj odluci, što je bila velika prepreka ako su želeli da ulože žalbu na takvu odluku. To je zato što se EO ne mogu žaliti na odluku koja zvanično ne postoji, iako su mogli da dobiju informacije preko nezvaničnih kanala.

Opština je izdala novu odluku kojom dodeljuje ugovor konzorcijumu MVR Elektromontues & Dino SH.P.K, što znači da je zahtev za reviziju odobren. Opština je tražila objašnjenje od konzorcijuma vezano za ISO sertifikate, koji nisu overeni kada je konzorcijum aplicirao na tenderu. EO je dostavio overene sertifikate nakon što je opština to zahtevala. Ali, nejasno je da li je opština trebala to da odobri, jer nije bilo materijalnih promena u ponudi i, pošto je cena bila niža, moglo se smatrati manjom devijacijom u skladu sa Članom 59.4 Zakona o javnim nabavkama². Što se tiče cilindra od najmanje 7 tona, to je bila greška opštine, jer je već bilo uključeno u spisak opreme članova konzorcijuma Dino SH.P.K.

Ova aktivnost nabavke u Planu nabavke za 2019. godinu imala je procenjenju vrednost od 100,000 evra. Međutim, opština je objavila tender gde je procenjena vrednost iznosila 200,000 evra. Ova vrednost je 100% viša od plana nabavke. Gledajući ponude

1 F03 Pravila za podnošenje žalbi-Verzija 2. PPRC. 2016
<https://bit.ly/3gJq4fw>

2 Zakon Br. 04/l-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo. Službeni Glasnik Republike Kosovo. 2011.
<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2772>

na prvom tenderu, najniža ponuda je bila oko 94,000 evra, dok je na drugom tenderu oko 110,000 evra. Ovo može biti signal da opština nije adekvatno procenila vrednost.

Procedure koje su korišćene u ovom tenderu su bile okvirni ugovor za period od 36 meseci. Okvirni ugovori mogu se koristiti isključivo za popravke i održavanje³ a ne i za ostale kategorije poslova. Samo mali deo ovog tendera predviđa popravke i uglavnom je vezan za ugradnju. U tenderima za radove, količina radova koji će biti izvedeni je uglavnom nepoznata, dok okvirni ugovor dozvoljava da se radovi poruče na osnovu potreba, a kada one postanu stalna potreba, na primer, tender za vodosnabdevanje je stalni zahtev jer uključuje proizvod koji se konzumira, i kada nestanu zalihe, ponovo se obnavljaju porudžbine. U drugu ruku, ugradnja javne rasvete i svi potrebni pripremni radovi se izvode samo jednom, i nema potrebe za nove porudžbine.

Nejasani i neodređeni kriterijumi u dosijeu tendera su zahtevi za dva teretna vozila sa različitom visinom. Kamioni sa korpama služe za podizanje radnika koji bi, u smislu ovog tendera, ugrađivali sijalice u rasvetna tela. Ako radnici moraju da rade na nadmorskoj visini od 10 metara, ali kamion sa korpom dobitnika ugovora može da se podigne samo 8 metara, radovi ne mogu biti završeni. Ovo je samo pretpostavljena situacija šta bi se moglo dogoditi ako zahtevi dosijea tendera nisu pravilno navedeni. Opština je trebalo da zabeleži visinu kamiona sa korpama da bi se izbegli potencijalni nesporazumi u budućnosti.

Za ovu objavu tendera nisu zahtevani posebni uslovi (PU) tenderskog dosijea. To je u suprotnosti sa Pravilima i Operativnim smernicama za javne nabavke (POSJN), prema kojem se ovi uslovi moraju pripremiti zajedno sa tenderskim dosijeom. Ukoliko se to ne uradi, moglo bi doći do situacije u kojoj ekonomski operateri imaju prednost ako unapred znaju uslove. U ovim uslovima se navodi garancija za proizvode, što utiče na cenu koju će ekonomski operater ponuditi. Ostali elementi navedeni u PU uključuju rok za početak radova, menadžera ugovora i, što je najvažnije, mehanizam za rešavanje sporova.

Sanacija rečnih korita, nasipa, mostova i lokalnih puteva u opštini Gračanica

O aktivnostima za ovu nabavku, opština Gračanica je sastavila nekoliko aktivnosti, koje obično nabavljaju odvojeno drugi ugovorni autoriteti. To ne znači da je napravljena greška, ali da bi se razvila mala i srednja preduzeća, opština je mogla podeliti tender na grupe. Procenjena vrednost ovog tendera je 4,278,000.00 evra. Međutim, ova aktivnost nije pronađena u planu nabavke 2019. Bilo koja aktivnost nabavke treba biti planirana i uključena u plan nabavke. Kada se takva visoka vrednost troši bez planiranja, smatra se ozbiljnim kršenjem. Budžet za 2020. godinu sadrži samo jednu sličnu kapitalnu investiciju pod nazivom „Uređivanje korita reka“, čija je procenjena vrednost za tri godine (2020–2022) od 300,000.00 EUR, odnosno znatno niža od procenjene vrednosti za ovaj tender.

Dobitnik ugovora bila je kompanija NNT ABC & Europa Partners SH.P.K sa cenom od 2,996,324 evra, što je ujedno i najniža cena, dok su se svi ostali ponuđači smatrali odgovornim.

³ Član 56.2. pravila i operativne smernice za javne nabavke PPRC. 2019
[https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01 2019/Rregullat dhe Udhezusi 10 04 2019 2.pdf](https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01%202019/Rregullat%20dhe%20Udhezusi%2010%2004%202019%202.pdf)

Br.	Naziv ekonomskog operatera	Vrednost ponude u evrima
1.	N.N.T. A.B.C. & Europa Partners SH.P.K.	2,996,324.00
2.	Dino SH.P.K.. & Victoria Invest International SH.P.K.	3,981,079.00
3.	Saba Belca & Graniti Com & SB Concstruction	3,493,265.00
4.	Alko Impex & 2T SH.P.K.	4,104,897.50
5.	Beni-Com SH.P.K.	3,864,609.00

TABELA 2. Ponude za aktivnost nabavke „Sanacija rečnih korita, nasipa, mostova i lokalnih puteva u opštini Gračanica“

Opština je imala nekoliko prekršaja u tenderskom dosijeu:

- Nisu traženi posebni uslovi ni za ovu tendersku aktivnost. Pored toga što su PU obavezni u skladu sa POSJN, objašnjenja šta se može dogoditi ukoliko nisu zahtevana su opisana u tekstu iznad.
- Garancija izvršenja je zahtevana za 48 meseci, a trebalo je zahtevati na 37 meseci, jer je krajnji rok za izvršenje ugovornih obaveza 38 meseci. Prema POSJN⁴:
“30.6 garancija izvršenja će ostati validna u periodu od trideset (30) dana nakon izvršenja ugovornih obaveza.”
 U ovom slučaju, garancija izvršenja je zahtevana za dodatnih 11 meseci, što dodaje troškove ekonomskom operateru koji je dobio ugovor, jer će polisa osiguranja koštati više.
- Tražena vrednost garancije tendera premašila je zakonsku granicu. U dosijeu je zatražena garancija tendera u vrednosti od 130,000.00 evra, ali na osnovu POSJN-a, ovaj iznos bi trebalo da bude između 1 i 3% od procenjene vrednosti tendera:

PROCENJENA VREDNOST TENDERA OD 4,278,000.00 EURA * 0.03 (MAXIMUM 3%) = 128,340.00 EVRA

⁴ Član 30.6. Pravila i operativne smernice za javne nabavke PPRC. 2019
[https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01 2019/Rregullat dhe Udhezusi 10 04 2019 2.pdf](https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01%202019/Rregullat%20dhe%20Udhezusi%2010%2004%202019%202.pdf)

- Za garanciju tendera mora se otkupiti polisa osiguranja i, kako je tražena vrednost bila veća od zakonom predviđene, napravljeni su dodatni troškovi za pet kompanija koje su učestvovala na ovom tenderu. Procedure okvirnog ugovora su ponovo korišćene za ovaj tender u periodu od 36 meseci. Kao što je gore navedeno, okvirni ugovori se mogu koristiti samo za popravke i održavanje a ne za druge kategorije radova. Ovaj tender takođe uključuje kombinaciju radova, neke popravke i održavanje, i druge nove radove.
- Bilo je potrebno da spiskovi ugovora zaključenih u traženoj ili sličnoj oblasti u poslednje tri godine ne budu manji od 4,000,000.00 evra. Ekonomski operater mora imati najmanje jednu preporuku u iznosu od 2,000,000.00 eura za asfaltiranje lokalnih puteva. Ovaj zahtev je u suprotnosti sa ZJN, koji nalaže da se zahtev za preporukama ne postavlja sa brojem ugovora, već sa ukupnom vrednošću ugovora. Prema ovoj definiciji, opština je trebalo da zatraži preporuke čija je ukupna vrednost jednaka dva miliona evra, a ne samo jedna preporuka sa tom vrednošću. Ovaj zahtev ozbiljno ograničava konkurenciju.

Ovakve greške i kršenja ne smeju se pojavljivati jer su osnovni element tenderskog dosijea. Opština mora osigurati da se u budućim tenderima izbegnu greške u obračunavanju garancije izvršenja.

Snabdevanje građevinskim materijalom za potrebe opštine Gračanica

Procenjena vrednost tendera za snabdevanje građevinskim materijalom bila je 350,000.00 evra, međutim, ovaj tender ponovo nije naveden u planu nabavke za 2019. Ugovor je dodeljen kompaniji N.N.T. A.B.C sa cenom od 256,010.00 evra, što je ujedno bila i najniža cena svih ponuda.

Br.	Naziv ekonomskog operatera	Vrednost ponude u evrima
1.	BAU MARKET SH.P.K	313,749.00
2.	Gama Ing SH.P.K	285,000.00
3.	N.N.T. A.B.C.	256,010.00
4.	Kujtim Gërbeshi	299,385.00
5.	HIDRO PROJECT SH.P.K. & HIDRO BAU " SH.P.K	274,890.00
6.	Beni Construction SH.P.K.	315,990.00
7.	RAD D.O.O.	295,002.60
8.	Grand Bau SH.P.K. & ENGRUP SH.P.K.	287,430.00

TABELA 3.

Ponude kompanija za aktivnost nabavke „Snabdevanje građevinskim materijalom za potrebe opštine Gračanica“

Četiri ponuđača eliminisana su zbog neispunjavanja kriterijuma za preporuke za sličnu aktivnost (snabdevanje građevinskim materijalom) u vrednosti od 350,000.00 evra. Kompanija Gama Ing žalila se Telu za razmatranje nabavki, koje je delimično odlučilo u njenu korist. TRN je smatrala da preporuke koje je podnela Gama Ing ispunjavaju uslov, ali nije odobrilo žalbu protiv N.N.T. A.B.C. u odnosu na njegove preporuke. Dobitnik ugovora dostavio je tri preporuke potpisane sa kompanijom RAD (koja je bila učesnik ovog tendera) overene ugovorima, preporukama RAD-a i dokazom o plaćanju putem banke.

Ovaj tenderski dosije je imao manje grešaka u poređenju sa tenderom za sanaciju korita reka, tokova, pešačkih staza i lokalnih puteva. Garancija tendera i garancija izvršenja nisu traženi u skladu sa zakonom. Međutim, uobičajena greška je da PU nisu traženi u tenderskom dosijeju kada je obaveštenje o ugovoru objavljeno, odgovor na zahtev Gama Ing nije objavljen na platformi e-nabavke, kako bi svi ekonomski operateri bili obavešteni o odluci opštine.

Svaki tenderski dosije zahteva da ugovoreni ekonomski operater ispuni sve uslove podobnosti podnošenjem sudske potvrde. Ovi uslovi su podeljeni u tri kategorije koje se mogu naći u svakom tenderskom dosijeju. U prvoj kategoriji, EO moraju dokazati da nisu pružili pomoć u kreiranju tenderskog dosijea i da ne postoji sukob interesa. U drugoj kategoriji, EO moraju potvrditi da ni jedan direktor ili menadžer nisu osuđivani. Treća kategorija zahteva dokaz da kompanija nije u stečaju i da nije nelikvidna. Zahtev u tenderskom dosijeju je:

Dokument izdat od nadležnog suda koji potvrđuje da ekonomski operater ispunjava „Zahteve o usaglašenosti“ - izdat najmanje u poslednjem tromesečju pre datuma objave Obaveštenja o ugovoru.

EO je dodelio ugovor, N.N.T. A.B.C. koji je priložio potvrdu suda u kojoj se navodi da kompanija nije bila u stečaju ili nelikvidna u poslednje dve godine, i da protiv nje nije pokrenut postupak za pokretanje stečaja ili likvidacije.

Nuk është - shpallur i falimentuar ose insolvent gjatë dy viteve të kaluara, dhe ndaj të njëjtit
Nije proglašen pod stečaj ili nelikvidan u protekle dve godine, i protiv istog

nuk është - e iniciuar procedura e falimentimit përkatësisht e likuidimit
nije – pokrenut postupak stečaja odnosno raspuštanja /likvidacije/.

FIGURA 1. Deo sudske potvrde za N.N.T. A.B.C.

Ova potvrda ne pokriva u potpunosti zahtev opštine, naime, potvrda ne navodi da li je preduzeće imalo direktora ili menadžera osuđenih u poslednjih 10 godina za krivično delo. Opština nije trebalo da prihvati ovu potvrdu kao takavu, već je trebala da traži od kompanije potvrdu koja pokriva sve zahteve za usaglašavanje.

Službe fizičkog obezbeđenja za starački dom i omladinski centar

Tenderi za fizičko obezbeđenje obično se suočavaju sa izazovima jer ugovorni autoriteti ne izračunavaju tačno troškove kako je predviđeno Zakonom o radu, pa kompanije podnose žalbe TRN-u, koji se takođe suočava sa problemima u vezi s tim proračunima⁵. Takvih grešaka nije bilo na tenderu opštine Gračanica. Opština je tačno izračunala granicu ispod koje ponuda ima abnormalno nisku cenu. Kao rezultat toga, EO Commando je eliminisan, nakon što je njegova ponuda bila ispod minimalnog praga od samo 11,75.00 evra. Ugovor je dodeljen OE Rosa Security, po ceni od 59,909.76 evra, dok su ostale ponude bile sledeće:

Br.	Naziv ekonomskog operatera	Vrednost ponude u evrima
1.	Commando SH.P.K.	57,738.96
2.	Rosa Security SH.P.K.	59,909.76
3.	SFK SH.P.K.	62,069.00
4.	Besa Security	81,678.60
5.	K.S.AS - SECURITY SH.P.K.	68,694.84
6.	Luani SH.P.K.	64,797.84

TABELA 4. Ponude kompanija za tendersku aktivnost „Službe fizičke sigurnosti za starački dom i omladinski centar“

Ovaj tender takođe ima nekoliko grešaka koje su napravljene tokom sastavljanja tenderskog dosijea. Naslov tendera je „Službe fizičkog obezbeđenja za starački dom i omladinski centar“, ali u tehničkoj specifikaciji je navedeno da će kompanija pružiti fizičko obezbeđenje za objekat Skupštine opštine Gračanica. To bi moglo biti tehnički greška, međutim, to bi moglo izazvati zbrku privrednim subjektima koji su podneli ponude, jer će se prema naslovu tendera fizičko obezbeđenje odvijati na dve različite lokacije, a na osnovu specifikacije, samo u zgradi skupštine opštine .

Dva elementa koja su ponovljena u ostale tri gore navedene aktivnosti, takođe su viđena na ovom tenderu, naime PU nisu obuhvaćeni tenderskim dosijeom, dok je aktivnost planirana, ali je vrednost u planu nabavke za 2019. bila 17,366.88 evra, dok je procenjena vrednost tendera 70,000.00 evra.

⁵ Uloga Tela za razmatranje nabavki u neefikasnosti javnih nabavki, strana 38. Demokratijai Plus. 2019. <https://dplus.org/wp-content/uploads/2020/03/2020-03-problemet-e-shumta-ne-prokurim-publik-1.pdf>

Opština Mamuša

Četiri aktivnosti nabavke nadgledane su u opštini Mamuša, od čega tri tendera za radove i jedan za snabdevanje.

Na tenderu za izgradnju trga, opština je ograničila konkurenciju zahtevima za ISO standarde koji nisu relevantni za prirodu projekta koji će se sprovesti.

U drugoj delatnosti, opština ima ograničenu konkurenciju jer je tražila demonstraciju tehničkih i profesionalnih kapaciteta kroz tri ugovora za slične radove. Zahtev, međutim, ne bi trebalo da bude za određeni broj ugovora, već samo za listu ugovora za slične poslove.

U tenderu za nabavku materijala za pripremu 11. izdanja Tomato festivala, EO koji je preporučen za dodelu ugovora nije dostavio potvrde suda i Poreske uprave Kosova (PUK), čime je opština dodelila ugovor drugom ponuđaču. Međutim, opština nije tražila da se EO koji je prvobitno proglašen pobednikom izuzme iz budućih tendera, kako to zahtevaju pravila nabavke. Za isti tender opština je dobila kataloge koje je napisala sama pobednička kompanija, kako bi se uskladili sa traženim tehničkim specifikacijama.

Na tenderu za obnovu CPM-a tražene su tri preporuke za slične radove izvršenih od strane EO, a trebalo je zahtevati spisak završenih projekata u toj vrednosti. Na ovaj način, zahtev opštine je ograničio konkurenciju.

Pozitivne akcije opštine Mamuša, za razliku od opštine Gračanica, su vezane za PU. U sva četiri tendera zahtevani su zajedno sa tenderskim dosijeom.

Izgradnja trga u opštini Mamuša - Faza 1

Na tenderu za izgradnju trga u opštini Mamuša jedini konzorcijum koji je podneo ponudu i dobio ugovor je NBT ING & Eko Group sa cenom od 199,120.71 evra, dok je procenjena vrednost tendera bila 202,700.00 evra. Ugovorna cena iznosila je 98,23% od procenjene vrednosti.

Član konzorcijuma NBT ING dostavio je dva dokumenta koja nisu u skladu sa zahtevima dosijea tendera. Uslov UA bio je da EO plaćaju opštinske poreze i poreze na imovinu, što dokazuje potvrdom koja ne sme biti starija od 60 dana od datuma izdavanja do dana podnošenja ponuda. Potvrde izdate za NBT ING datiraju 17.06.2019., a otvaranje ponuda održano je 02.09.2019, tačnije 77 dana kasnije od datuma izdavanja. Opština je trebalo da zahteva ova dokumenta ponovo pre potpisivanja ugovora, i samo ako NBT ING dokaže da nema dugova, onda bi ugovor mogao biti potpisan. Ovom akcijom opština je prekršila kriterijume koje je sama postavila u tenderskom dosijeu.

Predmer, u članovima 1.3.5 do 1.3.9 zahteva „prirodne podne pločice i kamenje za spoljne površine“ sa sledećim metoda- ma testiranja:

EN 12407, EN 13755, EN 1926, EN 14157, EN 12731, EN 12372, **EN 13161**, EN 14066, EN 1936, EN 14231

Ovi standardi moraju biti dokazani potvrdom o usaglašenosti koje je preporučeni konzorcijum uključio u svoju ponudu. Međutim, standard EN 13161 nije uključen u ovu deklaraciju iako je opština navela kao kriterijum i izričito tražila da se svi standardi dokažu putem potvrda o usaglašenosti, ponuda EO NBT ING & Eko Group je neodgovorna.

Opština je zahtevala pet ISO sertifikata, 9001, 14001, 27001, 50001 i OHSAS 18001. Od toga su tri relevantna za projekat (9001, 14001 i OHSAS 18001), jer uključuju sistem upravljanja kvalitetom (9001), sistem upravljanja zaštitom životne sredine (14001) i sistem zaštite na radu i upravljanja rizikom (OHSAS 18001). Međutim, ostala dva, ISO 27001 i 50001, nemaju nikakve veze sa prirodom dotičnog projekta. ISO 27001 bavi se upravljanjem informacionom sigurnošću i koriste ga organizacije koje upravljaju sigurnošću finansijskih informacija, intelektualnom svojinom i informacijama koje dolaze od trećih strana⁶. Radovi za koje se očekuje da će biti realizovani u ovom projektu nemaju nikakve veze sa ovim oblastima, pa je zahtev za ovaj ISO sertifikat bio nerazuman. Slična je situacija i sa ISO 50001, koji pokriva upravljanje energijom. D + je analizirao 50 tenderskih dosijea različitih ugovornih tela za slične tendere i nijedan nije tražio ISO 27001 ili 50001 sertifikate. Ova dva ISO-a nisu relevantna za prirodu projekta i zabranjeno je tražiti ih prema ZJN.

U vezi sa zahtevima za ISO sertifikata, opština je odgovorila da su traženi od kompanije koja je izradila projekte. U tehničkom opisu projekta za izgradnju trga se ne spominje ISO sertifikat i nigde u tekstu nema referenci na ISO 27001, koji se odnosi na upravljanje sigurnošću informacija, ili ISO 50001, koji se bavi upravljanjem energijom. Stoga je odgovor opštine manje nego ubedljiv, a D + smatra da ova dva ISO sertifikata nisu bila relevantna za prirodu projekta.

⁶ ISO/IEC 27001.
<https://www.iso.org/isoiec-27001-information-security.html>

Pored toga, Regulatorna komisija za javne nabavke (RKJN) izrazila je zabrinutost da neki ugovorni organi traže ISO sertifikate koji nisu povezani sa prirodom projekata⁷. Kao rezultat ovih zahteva za nerelevantne ISO sertifikate, nijedna kompanija nije podnela ponude. Obično građevinske kompanije nemaju ISO 27001 i 50001. Opština je ovom akcijom u velikoj meri ograničila konkurenciju.

Pozitivna akcija opštine je ta što je za radove na kamenu zahtevala da EO podnesu petogodišnju garanciju, a Posebni uslovi su navedeni zajedno sa tenderskim dosijeom, za razliku od opštine Gračanica, koja nije uspela da ih precizira.

Izgradnja sanitarne kanalizacije i izgradnja poljskih puteva u Mamuši

Na tenderu za izgradnju sanitarne kanalizacije i izgradnju poljskih puteva učestvovalo je osam ponuđača, a ugovor je dodeljen konzorcijumu N.N.P. Aurek & Lani-AL SH.P.K. sa cenom od 43,306.50 evra. Međutim, ponuda sa najnižom cenom bila je od strane konzorcijuma Intact SH.P.K i Ademaj Arch-Ing sa 37,622.50 evra. Ovaj konzorcijum je eliminisan jer nije imao tri preporuke za slične radove. Opština je dala vremena za dostavljanje preporuka, ali konzorcijum nije postupio u skladu sa tim.

Br.	Naziv ekonomskog operatera	Vrednost ponude u evrima
1.	N.N.T. Veha	50,900.00
2.	AAB Construction SH.P.K. & Mirusha Company SH.P.K.	52,332.50
3.	N.N.P. Aurex & Lani-AL SH.P.K.	43,306.50
4.	Intact SH.P.K. & Ademaj Arch-Ing	37,622.50
5.	N.P.T. Bamirs	47,997.00
6.	Hysen Sopa B.I.	48,270.00
7.	Flori SH.P.K.	44,400.00
8.	N.N.SH. World Medium	57,767.50

TABELA 5. Ponude kompanija za aktivnost nabavke „Izgradnja sanitarne kanalizacije i izgradnja poljskih puteva u Mamuši“

⁷ Obaveštenje 88/2019, RKJN, 2019.
<https://e-prokurimi.rks-gov.net/HOME/Documents/Notices/alb/398/001.jpg>

Ovaj tenderski dosije takođe sadrži elemente koji ograničavaju konkurenciju. Oni uključuju zahtev da ponuđači podnesu tri preporuke za slične radove, dok je zahtev trebao biti da ponuđači predstave preporuke za određenu vrednosti, tj. da ne budu ograničeni na broj preporuka, već na njihovu vrednost.

Konkurencija je, u ovom slučaju, oštećena jer mogu postojati kompanije koje imaju dve reference veoma visoke vrednosti, koje bi bile eliminisane na tenderu, dok mogu biti kompanije sa tri reference male vrednosti, koje ne bi bile eliminisane. Za naručioca bi veličina projekata koje kompanija realizuje trebalo da bude važnija od broja.

Opština se nije složila sa ovim nalazom i navela je da je zahtev za najmanje tri preporuke zasnovan na zakonu, a ograničenje konkurencije bilo bi samo ako bi se istovremeno tražio broj preporuka i vrednost projekata. Ovaj nalaz je netačan, jer član 69 ZJN kaže da se mora tražiti lista realizovanih ugovora (evidentirana kroz preporuke). O ovom pitanju postoje mišljenja koja je izdala APK⁸ i TRN⁹ koji predviđaju da je važno ispuniti određenu vrednost (ako je potrebno) i ne ograničiti ispunjenje zahteva brojem preporuka. Radi veće jasnoće, zahtevi u tenderskom dosijeu trebali su biti:

“Lista ugovora koji dokazuju da je EO u poslednje tri godine od dana objave obaveštenja o ugovoru uspešno zaključio ugovore za slične radove u vrednosti XXX”

Opština je navela sličan zahtev u tenderu za izgradnju trga, pa obrazloženje opštine da to nije u skladu sa zakonom ne važi. Iako tender za izgradnju trga nije bio ograničen na broj preporuka, već je postavljena samo vrednost, zašto to ne bi učinili na tenderu za izgradnju sanitarne kanalizacije.

Opština Mamuša treba da formuliše zahteve za preporuke na takav način da se preporuke traže bez navođenja njihovog broja, već da se samo naznače njihove vrednosti ili, ako je potrebno, ne navode nikakvu vrednost.

Nabavka materijala za pripremu 11. izdanja Tomato festivala

Tender za nabavku materijala za pripremu 11. izdanja Tomato Festivala podeljen je u dva dela (dva lota), a na početku kompanija Agrovin odabrana je za dodelu lot 2, sa cenom od 48,811.00 evra. Međutim, kompanija nije dostavila tražena dokumenta pre potpisivanja ugovora: potvrda suda, kojom se dokazuje da je kompanija ispunila uslove usaglašenosti, potvrda da nema dugovanja prema KPA-u, potvrda da je platila komunalne takse u mestu gde je registrovana i potvrdu o plaćanju poreza na imovinu. Opština je dala kompaniji pet dana da dostavi ta dokumenata i, nakon što kompanija nije uspela, ugovor je dodeljen drugom ponuđaču, Haxhijaha, od 51,630.00 evra. Haxhijaha je takođe dobila ugovor za lot 1 po ceni od 2,249.00 evra.

Prema POSJN¹⁰, ukoliko ponuđač koji je izabran kao pobednik nije predao tražene sertifikate, UA mora nastaviti sa drugim ponuđačem. Međutim, ugovorni autoritet (UA) mora da konfiskuje garanciju tendera i pokrene postupak za diskvalifikaciju EO, u skladu sa članom 99.2. ZJN.

8 Agencija za borbu protiv korupcije. Mišljenje 2366/19. 2019.
https://www.akk-ks.org/assets/cms/uploads/files/Opinionet/2019/2366-19_opinion_dpkpp_K.Gjilanit.pdf

9 Telo za razmatranje nabavki. Odluka 404/19. 2019.
<http://arkivaoshp.rks-gov.net/repository/docs/vendimet/2019/404-19vendim.pdf>

10 Član 26.8, strana 65. Pravila i operativne smernice za javne nabavke RKJN. 2019
https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01_2019/Rregullat_dhe_Udhezusi_10_04_2019_2.pdf

Diskvalifikacija može trajati do jedne godine, a za to vreme EO nema pravo da učestvuje na tenderima. Ovu odluku donosi TRN na zahtev podnešen od strane UA. Za ovaj tender nije zatražena garancija tendera, ali UA očigledno nije podneo zahtev TRB-u da diskvalifikuje Agrovin. Uvek postoji rizik od tajnih sporazuma kada kompanije koje pobeđu povuku ili ne podnesu potrebna dokumenta pre potpisivanja ugovora.

Lot 2 tenderskog dosijea tražio je tri uređaja, uključujući traktor bez kabine. Iz opisa tehničkih specifikacija za traktor, izgleda da je prilagođen modelu Tafe 42 DI¹¹ jer su specifičnosti ovog traktora iste kao u zahtevima tenderskog dosijea. ZJN zabranjuje prilagođavanje tehničkih specifikacija za određenu marku, osim u određenim slučajevima gde to nije moguće, ali mora se dodati reč „ekvivalent“. U ovom slučaju, dodat je izraz „ekvivalent“, čime je opština usaglašena sa zakonom¹².

Za proizvode na lotu 2, tražen je dokaz putem kataloga, brošura ili fotografija. Specifikacije proizvoda koji se nalaze u katalogu ili brošuri moraju odgovarati specifikacijama navedenim u dosijeu tendera. Međutim, obe kompanije su dostavile samostalno dizajnirane kataloge, navodeći sve potrebne tehničke specifikacije, tako da se podudaraju u poređenju. Kataloge i brošure kreira proizvođač opreme, jer samo proizvođač zna tačne specifikacije vlastite opreme. Dakle, opština nije smela da prihvati takve „kataloge“ i trebalo je da traži originalni katalog proizvođača, za proizvode koje su ponudile Haxhijaha i Agrov. Ako se prihvate katalogi koje su kreirali ponuđači, postoji rizik da će se specifikacije u katalogima prilagoditi zahtevima tenderskog dosijea¹³. Obrazloženje opštine je da dosije omogućava dostavljanje fotografija sa tehničkim specifikacijama, dok je kompanija samo napravila opis takvih tehničkih specifikacija zahtevanih u tenderskom dosijeu. Tenderski dosije zahtevao je da kapacitet rezervoara za ulje bude 34 litara, a isti kapacitet naveden je u ponudi kompanije Haxhijaha. Međutim, podaci sa veb stranice proizvođača govore da je kapacitet modela Tafe 42 DI, 47 litara. Problem je u tome što Haxhijaha nije pružio specifikacije proizvođača, već je samo opisao iste specifikacije tenderskog dosijea. Problem ovde nije njihova nekompatibilnost, jer je veći kapacitet akumulacije bolji, već potencijal da opština može biti prevarena od strane neodgovornih ponuđača koji sami pišu kataloge.

---

11 Tafe 42 DI EU 2WD

<https://tafetractors.com/tractors/TAFE-42-DI-EU.php>

12 Zakon br. 04/I-042 o Javnim nabavkama u Republici Kosovo. Službeni Glasnik Republike Kosova. 2011.

<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2772>

13 Prema opštinama sa otvorenim, odgovornim i efikasnim javnim nabavkama, str. 9. Demokratija Plus. 2018.

<https://dplus.org/ep-content/uploads/2018/12/2018-12-03-Drejt-komunave-me-prokurim-të-hapur-llogaridhënës-dhe-efikas-ALB-Final-1.pdf>

Renoviranje CPM u Mamuši

Tri ponuđača učestvovala su u aktivnostima nabavke za obnovu Centra za porodičnu medicinu, a ugovor je dodeljen konzorcijumu Intact SH.P.K & NBT-ING sa cenom od 15,945.87 evra. Ostala dva ponuđača eliminisana su zbog toga što nisu dostavila izjavu o tehničkoj specifikaciji, koja se zahteva u tenderskom dosijeu.

Br.	Naziv ekonomskog operatera	Vrednost ponude u evrima
1.	Intact SH.P.K. & NBT-ING	15,945.87
2.	Limit L&B	17,618.35
3.	Hysen Sopa B.I. & Construmax	30,033.75

TABELA 6. Ponude kompanija za aktivnosti nabavke „Renoviranje Centra za porodičnu medicinu u Mamuši“

Zahtev iz tenderskog dosijea bio je da ponuđači podnesu najmanje tri preporuke za slična dela, bez navođenja ukupne vrednosti. To je pogrešno, jer bi zahtev morao biti da ponuđači predstave preporuke u određenoj vrednosti, tj. da ne budu ograničeni na broj preporuka, već na njihovu vrednost. Mnoga mišljenja koja je izdala Agencija za borbu protiv korupcije vezana su za ove vrste zahteva UA. U mišljenjima je izričito navedeno da se broj ugovora ne bi trebao tražiti, već bi bio dovoljan spisak ugovora koji pokrivaju iznos koji je zahtevao UA¹⁴.

Drugi nalaz je da su tražena tri ISO sertifikata 9001, 14001 i OHSAS 18001, ali nisu u skladu s prirodom projekta. ISO 14001 i OHSAS 18001 su slični zahtevi, 14001 se odnosi na sistem upravljanja zaštitom životne sredine, dok je OHSAS 18001 standard vezan za upravljanje sistemima zaštite na radu i postojećim sistemima rizika. Ova dva standarda tražena su i na tenderu za izgradnju trga, s tim što je NBT-ING dodeljen kao deo konzorcijuma. Procenjena vrednost tendera je samo 20,000.00 evra i nije bila praksa da se zahtevaju takvi sertifikati za ove iznose. U stvari, nije potreban nikakav ISO sertifikat za dva druga tendera opštine Mamuša u vezi sa renoviranjem, započetim 2019. godine.

¹⁴ Mišljenje opštine Gnjilane. Agencija za borbu protiv korupcije 2019.
https://www.akk-ks.org/assets/cms/uploads/files/Opinionet/2019/2366-19_opinion_dpkpp_K.Gjilanit.pdf

Opština Štrpce

U četiri nadgledana tendera, opština je dobila sudske potvrde dobitnika ugovora koji nisu zadovoljili sve kriterijume dosijea tendera. Dobitnik ugovora dostavio je potvrdu koja samo dokazuje da kompanija nije bila u stečaju ili nije nelikvidna, ali ne i da li je neko od njenih direktora ili menadžera osuđen za krivično delo u poslednjih deset (10) godina.

Na tenderu za isporuku drva i peleta, početni dobitnik, Orana & Acvilla, nije uspeo da dostavi potvrde pre potpisivanja ugovora. Opština nije oduzela garanciju tendera i nije zatražila od TRN-a da diskvalifikuje konzorcijum Orana & Acvilla. Uvek postoji rizik od tajnih sporazuma kada kompanije koje pobede povuku ili ne podnesu potrebna dokumenta pre potpisivanja ugovora. U ovom slučaju šteta nastala povlačenjem prvog pobednika bila je oko 12,000.00 evra.

Konkurencija je bila ograničena na tenderu za emitovanje sesija i publikacija, pošto je tenderski dosije tražio od E0-a da poseduju dozvolu za emitovanje za opštinu Štrpce.

Na tenderu za popravku i regulisanje postojeće infrastrukture, opština je dodelila ugovor kompaniji čiji je direktor osuđivan, uprkos ZJN koji je nalaže da kompanija, koja ima direktora ili menadžera sa krivičnim dosijeima u proteklih deset godina, ne može da učestvuje u aktivnostima nabavke. Kompanija koja je pobedila nije uspela da pokrije zahtev za ugovore realizovane u vrednosti od 1,8 miliona evra u protekle tri godine, a njena ponuda je bila neodgovorna čak i u ovom trenutku.

Održavanje lokalnih puteva tokom zimske sezone na teritoriji opštine Štrpce

Na tenderu za održavanje lokalnih puteva tokom zimske sezone učestvovala su dva ponuđača, kompanija „Euro Infrastruktura“ sa cenom od 22,400.00 evra, kojoj je dodeljen ugovor, i kompanija „Luboteni-A“ sa cenom od 25,523.00 evra, koja je dostavila odgovorni tender ali po višoj ceni. Procenjena vrednost tendera bila je 28,000.00 evra, a rok za završetak ugovora bio je sedam meseci.

Zahtevi tenderskog dosijea, za razliku od opštine Mamuša, bili su mnogo niži. Zahtev za preporuke je bio adekvatan, odnosno zahtevao je od EO-a da predaju listu ugovora koji pokrivaju određeni iznos, a koji je u ovom slučaju bio 20,000.00 EUR.

Opština je u kriterijumima za usaglašenost zatražila da pobednik EO mora da dostavi potvrdu Osnovnog suda koja dokazuje podobnost u skladu sa zahtevima iz člana 6.4 tenderskog dosijea. Ovi zahtevi su zasnovani na članu 65 ZJN i podeljeni su u tri kategorije koje se nalaze u svakom tenderskom dosijeu. U prvoj kategoriji, EO moraju dokazati da nisu pružili pomoć u izradi dosijea tendera i da nema sukoba interesa. U drugoj kategoriji, EO je dužan dokazati da nijedan direktor ili menadžer nije proglašen krivim od strane suda za određena krivična djela, dok je za treću kategoriju potreban dokaz da preduzeće nije u stečaju ili je nelikvidno. Euro Infrastruktura dostavila je potvrdu Osnovnog suda u Prištini - Odeljenja za ekonomska pitanja - da EO u poslednje dve godine nije proglasila stečaj ili nelikvidnosti i da protiv nje nije pokrenut postupak stečaja. Potvrda se izdaje na osnovu člana 65. stavaka 4.1 i 4.2 ZJN. Međutim, uslov je bio da se dostave sve potvrde o svim zahtevima iz člana 65. Na primer, zahtev iz stava 3.1 ovog člana kaže:

3. Ekonomski operater nema pravo da učestvuje u aktivnostima nabavke ili u obavljanju bilo kojeg javnog ugovora ako je takav ekonomski operater, ili njegov izvršni direktor, menadžer ili direktor, u poslednjih deset godina:

3.1. Proglašen od strane nadležnog suda da je počinio krivično delo koje uključuje koruptivne prakse, pranje novca, primanje mita ili opisane aktivnosti, i ili slično opisano u paragrafu 1 člana 130 ovog zakona prema zakonima ili propisima koji se primenjuju na Kosovu ili u bilo kojoj zemlji, ili prema međunarodnim ugovorima ili konvencijama;

Potvrda koju je dostavio EO ne dokazuje da je bilo koji od njenih menadžera, rukovodilaca ili direktora tokom prethodnih deset godina proglašen krivim za krivično delo. Opština nije trebalo da prihvati ovu potvrdu i trebalo je da zahteva potvrdu u skladu sa svim stavkama u članu 65 ZJN. Sličnu praksu sprovele su i opštine Gračanica i Mamuša, koje su dobile takve potvrde.

Ova aktivnost nabavke je planirana i rezultirala je pozitivnom. Od osam analiziranih tendera, ovo je prvi gde vrednost navedena u planu nabavke odgovara procenjenoj vrednosti u tenderskom dosijeu.

Ugovor je potpisan 4. oktobra 2019, ali je objavljen tek 13. januara 2020. sa kašnjenjem od oko tri meseca. Pored toga, sa ugovorom je objavljen i cenovnik. Da bi se ugovor smatrao objavljenim, mora da sadrži ugovor, opšte uslove ugovora, posebne uslove i cenovnik. Ovo poslednje predstavlja najvažniji deo, jer predstavlja cene kompanije koja je dobila ugovor za proizvode / usluge koje zahtevaju ugovorni autoriteti.

Snabdevanje i seča drva za potrebe ogreva u školama i nabavka peleta za grejanje u zgradi opštine

Četiri kompanije su se prijavile na tenderu za nabavku drva i peleta. Prvobitno je za ugovor preporučen konzorcijum Orana & Acvilla, čija cena je bila 142,884.00 evra. Prema izveštaju o oceni tendera, ovaj konzorcijum je preporučen za dodelu nakon što je imao najnižu cenu, ali nije uspeo da dostavi tražene potvrde pre potpisivanja ugovora (potvrda iz KPA, potvrda suda i dokaz o plaćanju poreza na imovinu). Opština je tada ugovorila kompaniju Berveniku, sa cenom od 155,373.90 evra, što je za oko 12,000.00 evra veća od ponude kompanije Orana & Acvilla.

Prema POSJN¹⁵, ako je ponuđač preporučen za dodelu ugovora, ali ne dostavi tražene potvrde, UA mora nastaviti sa drugim ponuđačem. Međutim, ugovorni autoritet (UA) mora da konfiskuje garanciju tendera i pokrene postupak za diskvalifikaciju EO, u skladu sa članom 99.2. ZJN. Opština nije oduzela garanciju tendera i nije zatražila od TRN-a da diskvalifikuje konzorcijum Orana & Acvilla. Uvek postoji rizik od tajnih sporazuma kada kompanije koje pobede povuku ili ne podnesu potrebna dokumenta pre potpisivanja ugovora. U ovom slučaju šteta nastala povlačenjem prvog pobednika bila je oko 12,000.00 evra. Ova šteta je mogla biti ublažena ako bi opština oduzela garanciju tendera, koja je na ovom tenderu iznosila 4,500.00 evra.

Cena koju je ugovorila opština je tržišna cena, pošto je cena jednog kubnog metra drva 38,59.00 evra, a jedna tona peleta 210 evra. PDV je uključen, a imajući u vidu cene na maloprodajnom tržištu, moglo bi se utvrditi da su to tržišne cene. Ovo je omogućeno kroz procenjenu vrednost tendera, koja je 155,400.00 evra. Procenjena cena po jednom kubnom metru drva je 38,59 evra, a za tonu peleta 210 evra. Kada je procenjena vrednost veća od tržišne, ona omogućava kompanijama da daju visoke cene, kao što se to dogodilo u opštini Kamenica.

Dosije tendera nema zahteve koji bi ograničili konkurenciju, ali opštinska komisija zahteva da licenciraju EO od Kosovske agencije za šume. Ovo je čest zahtev na bilo kom tenderu za isporuku drva, čime se sprečava nelegalna seča drva.

Opština je pogrešila sa zahtevom za validnost tendera. Ovaj tender ima veću vrednost, jer je procenjena vrednost veća od 125,000.00 evra, a prema POSJN, validnost zahtevanog tendera trebalo bi da bude 90 dana, a garancija tendera 120 dana. Opština je tražila rok važenja od 60 dana i garanciju tendera od 90 dana. To nije imalo značajnog efekta, jer je pobednik izabran pre isteka roka važenja ponude. Međutim, zahtev je trebao biti u skladu sa POSJN-om.

PU nisu zahtevani sa tenderskim dosijeom, ali su uključeni u ugovor. Kriterijumi PU moraju biti navedeni u dosijeu tendera, a ne nakon potpisivanja ugovora, jer se odnose na sve ponuđače, a ne samo na pobednika ugovora.

Opis specifikacija drveta je nepotpun jer nema specifičnosti u pogledu vrste drveta i nivoa vlage. Zahtev opštine je veoma jednostavan, snabdevanje drvom i seča. Na tržištu postoji razlika u cenama drveta (bukva ili hrast), i to je omogućilo kompaniji diskreciono pravo u pogledu vrste drveta koju će snabdevati.

15 Član 26.8, Strana 65. Pravila i operative smernice za javne nabavke PPRC. 2019
[https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01 2019/Rregullat dhe Udhezusi 10 04 2019 2.pdf](https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01%202019/Rregullat%20dhe%20Udhezusi%2010%2004%202019%202.pdf)

Sadržaj emitovanja sednica skupštine opštine Štrpce i različite publikacije, najave i konkursi na TV-u

Samo jedna kompanija, Herc International, dostavila je ponudu na tenderu za emitovanje sesija, publikacija, najava i različitih konkursa, sa cenom od 27,900.00 evra, samo 100 evra manjom od procenjene vrednosti tendera, koja je utvrđena na 28,000.00 evra .

Kriterijumi u dosijeu tendera uključivali su zahtev koji je mogao da ograniči konkurenciju. Opština je tražila od EO-a da imaju dozvole Nezavisne komisije za medije (NKM) za emitovanje u opštini Štrpce. To znači da bi samo TV kanali sa dozvolom za emitovanje u opštini Štrpce mogli da daju ponudu. Ovo ograničavanje konkurencije je u suprotnosti sa ZJN, pošto je uslov trebao biti da EO poseduju dozvole od NKM-a, bez reference na teritoriju.

Period pokrivanja opisan u potpisanom ugovoru je od 25.04.2019 do 24.10.2019. Međutim, ugovor je potpisan 17.07.2019. To je možda bila tehnička greška, ali opština mora da osigura da su datumi u ugovorima tačni, da ne bi bilo posledica. Ugovor takođe ne sadrži cenovnik, koji je prema POSJN-u jedan od sastavnih elemenata ugovora i trebalo bi da bude objavljen. Cenovnik je glavni element koji zanima interesne strane, jer uključuje cene koje je ponudio pobednik ugovora, za svaku stavku.

Ova aktivnost nabavke navedena je u planu nabavke za 2019. godinu, ali vrednost predviđena u planu je 30,000.00 evra, dok je u obaveštenju o ugovoru 28,000.00 evra.

Obnova i regulisanje postojeće infrastrukture u opštini Štrpce

Samo jedna kompanija, Linda SH.P.K, dala je ponudu na tenderu za obnovu i regulisanje postojeće infrastrukture, a ugovor je dobila po ceni od 1,098,199.95 evra, dok je procenjena vrednost tendera bila 1,621,847.00 evra. Prema izveštajima, vlasnik Linda SH.P.K imao je krivičnu prijavu i, prema članu 65 ZJN, nije mogao da učestvuje na tenderima. Član 65 st. 3 i 3.1 kaže:

3. Ekonomski operater nema pravo da učestvuje u aktivnostima nabavke ili u obavljanju bilo kojeg javnog ugovora ako je takav ekonomski operater, ili njegov izvršni direktor, menadžer ili direktor, u poslednjih deset godina:

3.1. Proglašen od strane nadležnog suda da je počinio krivično delo koje uključuje koruptivne prakse, pranje novca, primanje mita ili opisane aktivnosti, i ili slično opisano u paragrafu 1, člana 130 ovog zakona prema zakonima ili propisima koji se primenjuju na Kosovu ili u bilo kojoj zemlji, ili prema međunarodnim ugovorima ili konvencijama;

Vlasnik Linda SH.PK osuđen je 2013. godine i pušten na slobodu 2017. Paragraf 3 člana 65 ZJN kaže da, ako je izvršni direktor, menadžer ili direktor osuđen u poslednjih deset godina za krivično delo, neće biti podobni za učešće u aktivnostima nabavke. Kako je predmetni tender objavljen 2019. godine, period proteklih 10 godina uključuje i period od 2009. do 2019. godine.

Činjenicu da je vlasnik Linda SH.P.K osuđen za krivično delo potvrdila je i TRB u svojoj odluci 345/17¹⁶.

Ali kako je Linda SH.P.K dobila ugovor? Dostavila je samo potvrdu da kompanija nije bila u stečaju ili nelikvidna u poslednje dve godine i da nije pokrenut postupak za stečaj ili likvidaciju. Dok je zahtev u tenderskom dosijeu bio da pobednik EO dostavi potvrdu Osnovnog suda koja dokazuje podobnost u skladu sa zahtevima iz člana 6.4 tenderskog dosijea. Ovi zahtevi su zasnovani na Članu 65 ZJN i odvojeni su u tri kategorije koje se mogu naći u svakom tenderskom dosijeu. U prvoj kategoriji, EO mora dokazati da nije pomagao u kreiranju tenderskog dosijea i da sukob interesa ne postoji. U drugoj kategoriji, EO mora dokazati da ni jedan od direktora ili menadžera nije osuđivan za određena krivična dela, dok treća kategorija zahteva dokaz da kompanija nije u stečaju i da nije nelikvidna. Opština nije smela da prihvati potvrde jer nisu ispunile uslove tenderskog dosijea.

U međuvremenu, Linda SH.P.K je promenila vlasništvo, dok će uverenje suda da izvršni direktor ili menadžer nije osuđen sigurno izdati samo za trenutnog menadžera. Ovo treba da reguliše Regulatorna komisija za javne nabavke, kako bi kompanije sa osuđenim vlasnicima bile sprečene da učestvuju u aktivnostima nabavke. Iako ZJN predviđa da kompanije sa kriminalnim dosijeima nemaju pravo na licitaciju, izgleda da se ova odredba ne primenjuje. Dakle, RKJN mora blokirati pristup takvim kompanijama na platformi e-nabavke i osigurati da ne mogu da daju ponude sve dok ne istekne kazna.

Linda SH.P.K je takođe poslala neodgovorne ponude za ostale zahteve tenderskog dosijea. Za preporuke za slična dela tražena je vrednost 1,8 miliona evra. Linda SH.P.K je dostavila spisak projekata u vrednosti od 5,344,387.05 evra. Međutim, dva ugovora se ne mogu uzeti u obzir jer nisu ispunjeni, dok je zahtev tenderskog dosijea bio za završene ugovore:

“Lista završenih projekata sprovedenih u poslednje tri godine, najmanje jedan za sve ili više za sve vrste izvođenja terenskih radova, vodosnabdevanja, kanalizacije, trotoara na putevima, puteva sa kaldrmom i izgradnju i održavanje infrastruktura ili slično u ukupnoj vrednosti za sve površine od 1,800,000.00 Eura “.

Ugovor potpisan sa opštinom Uroševac za projekat „Ujedinjenje grada - dvogodišnji projekat“ potpisan je 17.09.2018. u vrednosti od 4,030,290.80 evra, dok je Linda SH.PK ponudu predala 07.05.2019, u periodu dok projekat nije bio završen. Drugi ugovor, čiji iznos treba da se obračuna da pokriva potrebnu vrednost, je onaj koji je zaključen sa opštinom Štrpce za projekat „Obnova i regulisanje postojeće infrastrukture na teritoriji opštine Štrpce“ sa brojem nabavke 655-16-068-5-1-1, koji je potpisan na period od 36 meseci, po ceni od 693,074.65 evra. Ovaj ugovor je potpisan 12.12.2016. i nije mogao biti završen do 07.05.2019, kada je podneta ponuda. Ako se ove dve vrednosti uklone iz ukupne vrednosti, vrednost zaključenih ugovora iznosi 621,021.60 evra. Kako je zahtev bio za 1,8 miliona evra, vrednost zaključenih ugovora ne pokriva zahtev tenderskog dosijea. Prema POSJN-u, ako lista zaključenih ugovora ne ispunjava minimalne zahteve definisane vrednosti, tender mora biti odbijen bez traženja dodatnih informacija¹⁷.

Tenderski dosije nije bez nedostataka. Opština je zatražila od EO da podnese najmanje jedan ugovor za radove na vodovodu, kanalizaciji, izgradnji kaldrma, trotoara ili puteva i rekonstrukcije i održavanja infrastrukture. Dakle, za sve oblasti koje učestvuju u radu EO treba da se dostavi bar jedna preporuka. D+ nije naišao na tako širok zahtev, gde se traže ugovori u pet oblasti u najmanje 100 aktivnosti nabavke koje se prate tokom četiri godine ili u oko 2,000 odluka TRN-a. Ovaj zahtev ima ograničenu konkurenciju i može da objasni zašto je samo jedna kompanija podnela ponudu za tender vredan više od milion evra.

16 Odluka 345/17. Telo za razmatranje nabavki 2017.

http://arkivaoshp.rks-gov.net/repository/docs/vendimet/2017/345-17vendim_1.PDF

17 Član 39.8. Pravila i operativne smernice za javne nabavke RKJN. 2019

[https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01 2019/Rregullat dhe Udhezusi 10 04 2019 2.pdf](https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01%202019/Rregullat%20dhe%20Udhezusi%2010%2004%202019%202.pdf)

Još jedna greška je što je opština skratila rok za podnošenje ponuda. Njegovo obrazloženje je „zbog kašnjenja budžeta i potrebe da se radovi završe na vreme“. To nije valjan ili ubedljiv razlog, jer je ugovor na 36 meseci i radovi bi bili završeni na vreme. S druge strane, procena pojedinačne ponude trajala je oko 50 dana, iako je trebalo da bude završena za 30 dana. Ovo je pokazatelj da je razlog za skraćivanje roka za podnošenje ponuda neobičan i da je akcija koja ograničava konkurenciju.

Garancija tendera tražena je za 180 dana, a trebalo je tražiti 150 dana, jer je validnost tendera tražena na 120 dana. Prema POJSN-u, zahtevana garancija trebalo bi da traje 30 dana od važenja tendera¹⁸.

Kao i kod ostalih ugovora analiziranih do sada, ovaj ugovor ne sadrži cenovnik, koji je prema POJSN-u jedan od sastavnih elemenata ugovora i trebalo bi da bude objavljen. Cenovnik je glavni element koji zanima interesne strane, jer uključuje cene koje je ponudio dobitnik ugovora, za svaku stavku.

---

18 Član 29.6. Pravila i operativne smernice za javne nabavke RKJN. 2019
[https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01 2019/Rregullat dhe Udhezusi 10 04 2019 2.pdf](https://krpp.rks-gov.net/krpp/PageFiles/File/A01%202019/Rregullat%20dhe%20Udhezusi%2010%2004%202019%202.pdf)

Opština Novo Brdo

Četiri aktivnosti nabavke praćene su u opštini Novo Brdo, od kojih su dve bile tenderi za radove, jedna za usluge i jedna za snabdevanje.

Opština ima potencijalno ograničenu konkurenciju na tenderu za popravku puteva, i zimsko i letnje održavanje, pošto je tenderski dosije uključivao zahtev da EO moraju imati najmanje dva završena slična projekta u poslednje tri godine (2016, 2017 i 2018). Međutim, uslov je trebao biti da EO dostavi spisak projekata realizovanih u poslednje tri godine od datuma objave obaveštenja o ugovoru.

Opština je, na tenderu za izgradnju i održavanje javne rasvete, dodelila ugovor neodgovornom EO-u, koji je dostavio knjižicu sa istekom roka registracije vozila koja se traži u tenderskom dosijeju. Pored toga, pobednički EO je ponudio abnormalno nisku cenu za ugradnju stubova rasvete. Tržišna cena varira i iznosi blizu 80 evra za pol, dok je EO ponudio cenu od 1.80 evra.

Postupak ocenjivanja primenjen je na tenderu za isporuku građevinskog materijala, što bi moglo izazvati nejasnoće sa EO. Ne mogu unapred znati kolićine koje će biti narućene, a postoji rizik da ekonomski operater ima unutrašnje informacije o kolićinama i može da ponudi veće cene za predmete sa većim narudžbinama i niže cene za artikle sa manjim brojem porudžbina.

U drugoj aktivnosti, krećenje škola i zdravstvenih ustanova, zahtev za projekte završene u poslednje tri godine nije adekvatno formulisan i nije u skladu sa tumaćenjem RKJN-a.

Sanacija puteva u opštini Novo Brdo - letnje i zimsko održavanje

Na tenderu za letnje i zimsko održavanje puteva učestvovalo je šest kompanija. Procenjena vrednost tendera bila je 60,000.00 evra i korišćen je postupak bodovanja, jer UA nije obezbedio tačan iznos predmeta. Prvo, ugovor je dodeljen konzorcijumu Ypsilon SH.P.K i Luboteni-A po ponderisanoj ceni¹⁹ od 36.06 Euro. Nezadovoljan ovom odlukom, El Bau je podneo žalbu TRN-u tvrdeći da su pobednik i još tri ponuđača ponudili abnormalno niske cene. TRN je odobrila žalbu i presudila da UA treba da proceni ponude u vezi sa zahtevom o abnormalno niskim cenama. Nakon ponovne procene, El Bau je dodeljen ugovor sa cenom od 350.07 evra. Samo El Bau i Avag Group & Eing Com, sa cenom od 380.45 evra, imaju cene licitacije slične tržišnim cenama, dok ostala četiri ponuđača imaju cene od osam do deset puta niže.

Br.	Naziv ekonomskog operatera	Vrednost ponude u evrima
1.	Ypsilon SH.P.K. & Luboteni-A	36.06
2.	Varna SH.P.K.	39.49
3.	Zuka Commerce	45.54
4.	L-Group & Rahovica Commerce	56.65
5.	El Bau	350.07
6.	Avag Group & Eing Com	380.45

TABELA 7.

Ponude kompanija za aktivnost nabavke „Rehabilitacija puteva u opštini Novo Brdo – letnje i zimsko održavanje“

U prvoj proceni, opština je sve ponuđače proglasila odgovornim. Gledajući velike razlike u cenama, mogli bismo zaključiti da komisija za procenu nije uspela da analizira sve cene ponuđača i utvrdi da li postoje abnormalno niske cene. Da je to učinjeno, verovatno TRN-u ne bi bila podneta ni jedna žalba, što na takvim tenderima može stvoriti probleme, jer održavanje zavisi od sezone.

Tenderski dosije zahteva da su EO završili najmanje dva slična projekta u poslednje tri godine (2016, 2017 i 2018). Uslov je trebao biti da EO dostavi spisak projekata realizovanih u poslednje tri godine od dana objave obaveštenja o ugovoru. To je zato što UA ne može ograničiti spisak projekata po broju, već treba tražiti vrednost završenih projekata. U ovom slučaju, UA nije postavio vrednost. Zahtev opštine mogao je potencijalno da ograniči konkurenciju, jer bi EO sa samo jednom preporukom, ali većom vrednošću, bio sprečen da učestvuje na tenderu. S druge strane, još jedan EO sa dva završena projekta sa relativno nižom vrednošću mogao bi da podnese ponudu.

¹⁹ Ponderisana cena znači da su predmeti grupisani u određene kategorije i svaki ima određenu težinu, ukupno 100%. Na primer, ako je neki ponuđač dao cenu od 100 evra za seriju predmeta koji su ponderisani na 30%, tada bi ponderisana cena bila 30 evra (100 * 0,3). Ponderisana cena služi samo za izbor pobednika, ali ugovor se potpisuje sa cenama po stavkama koje je obezbedila kompanija.

Do 24. decembra 2019. godine dostavljena je faktura od 51,000.00 eura. Opština je izdala samo porudžbine za tri stavke sa predmera, koji ima još 25 stavke, trošeći 85% budžeta, dok ugovor ističe u oktobru 2020. Pošto je opština primenila postupak bodovanja, ona ne može da doda budžet kao prag od plus minus 30% za ovu vrstu ugovora.

Ova aktivnost nabavke je planirana i ima istu vrednost kao u obaveštenju o ugovoru, naime 60,000.00 evra.

Izgradnja i održavanje javne rasvete u opštini Novo Brdo 2019-2020

Opština Novo Brdo koristila je i postupak ocenjivanja tendera za izgradnju i održavanje javne rasvete, u kome je sedam kompanija podnelo ponude. Ugovor je dodeljen kompaniji Monti SH.P.K po ponderisanoj ceni od 149.78 evra, što je ujedno bila i najniža cena. Još dva ponuđača eliminisana su zbog aritmetičkih grešaka više od 2% ponude, dok su četiri ponuđača bila odgovorna, ali su imala više cene od pobednika.

Br.	Naziv ekonomskog operatera	Vrednost ponude u evrima
1.	Monting SH.P.K.	149.78
2.	Niti-N SH.P.K.	156.39
3.	Light and More SH.P.K.	160.00
4.	M.V.R. Elektromontues	182.90
5.	ETM Group SH.P.K.	201.63
6.	N.N.P. Toni	343.21
7.	Risa Mont	536.02

TABELA 8.

Ponude kompanija za aktivnost nabavke „Ugradnja i održavanje javne rasvete u opštini
Novo Brdo 2019-2020

Ponuda kompanije Monting SH.P.K imala je niz problema i moglo bi se smatrati neodgovornim. Uslov tenderskog dosijea bio je da ponuđači poseduju kamion sa korpom, što je trebalo dokazati registracijskom dokumentacijom, koja ima rok trajanja. Monting SH.P.K je dostavio dokumentaciju za registraciju koja je istekla 08.06.2019., dok je ponuda dostavljena 14.06.2019.

Stav 4 u predmeru zahteva za kupovinu, transport i ugradnju pocinkovanih stubova za osvetljenje sa visinom od 7 m. Za ovu poziciju, Monting je ponudio 1.80 evra, što je uvredljiva i abnormalno niska cena, pošto je tržišna cena za stubove osvetljenja oko 80 evra. Još viša cena od 96.97 evra nalazi se na referentnoj listi cena koju je RKJN objavio 2015. godine. To znači da je komisija za ocenjivanje propustila da razmotri cene ponuđača i samo je procenila da li su odgovorni, na osnovu administrativnih zahteva. Međutim, cena je glavni element ponude i treba je analizirati pojedinačno, kako bi se

videlo da li odgovaraju tržišnim cenama. Mala odstupanja u pogledu tržišnog proseka mogu se tolerisati, ali u ovom slučaju je cena koju nudi Monting SH.P.K bila 98% niža od tržišne.

Tri računa koje je platila opština iznosile su 50,000.00 evra, dok je procenjena vrednost tendera bila 60,000.00 evra. U ova tri računa, stavka broj četiri nikada nije naručena, gde je „Monting SH.PK ponudio cenu od 1,80 evra, dok je stavka tri bila naručena, što ima veze sa isporukom betonskih stubova, za koje je cena licitacije bila 88.50 evra . Postoji sumnja da je EO unapred znao vrstu stubova koje će opština naručiti, nudeći ovu cenu 1.80 evra za pocinkovane stubove i 88.50 za betonske stubove. Nijedan EO ne nudi preisku cenu ni za jednu stavku ako ne može da pokrije cenu drugim stavkama. Postupak bodovanja je takođe pomogao u tome, jer je dozvolio opštini da ne objavi količine predmeta, a opština je mogla da naruči jedan predmet, a drugi ne. Da su obezbeđene količine, opština bi mogla da koristi odstupanje od plus ili minus 30% po stavci, ali najmanje 70% količine za svaki artikal mora biti naručen.

Tenderski dosje zahtevao je da ponuđači završe najmanje tri projekta u poslednje tri godine (2016, 2017, 2018) u izgradnji ili održavanju javne rasvete, bez navođenja ukupne vrednosti preporuka. Opština je napravila tri greške u ovom zahtevu. Prvo, zahtev bi trebalo da bude za poslednje tri godine od dana objave obaveštenja o ugovoru. Ovo bi obuhvatalo period od maja 2016. do maja 2019. Drugo, zahtev za tri preporuke ograničava konkurenciju, i trebalo je da ponuđači predstave preporuke u određenoj vrednosti, tj. da ne budu ograničeni na broj preporuka, već na vrednost tih preporuka. Mnoga mišljenja Agencije za borbu protiv korupcije vezana su za ove vrste zahteva UA. U mišljenjima je izričito navedeno da se broj ugovora ne bi trebao tražiti, već bi bio dovoljan spisak ugovora koji pokrivaju iznos koji je UA tražio²⁰. Treće, opština je morala da zatraži spisak projekata za slične oblasti, a ne da se ograničava na izgradnju i održavanje javne rasvete. Ove tri greške se lako mogu izbeći ako opština preformuliše zahtev na osnovu ZJN i POSJN.

Snabdevanje građevinskim materijalom

Samo jedna kompanija, NTP Osmani, se prijavila na tenderu za snabdevanje građevinskim materijalom, a ugovor je dobila po ceni od 659.73 evra, dok je procenjena vrednost tendera bila 40,820.00 evra. Ovo je treća aktivnost koju je D + pratila u kojoj je korišćen postupak bodovanja. Ovaj postupak se primenjuje kada UA iz različitih razloga ne zna količinu predmeta koje treba naručiti. Međutim, UA treba da uloži napore za utvrđivanje procenjene količine. Upotreba postupka bodovanja može da stvori neizvesnost za ponuđače, jer unapred ne znaju količine koje će da naruče, a postoji rizik da ekonomski operater (EO) ima unutrašnje informacije o količinama i može da ponudi veće cene za proizvode sa većom narudžbinom i niže cene predmeta sa manje porudžbina. To se dogodilo na tenderu za izgradnju i održavanje javne rasvete, kao što je prethodno navedeno.

Tenderski dosije zahtevao je dva kamiona od najmanje 6 tona, dok dokumentacija za registraciju ima rok. NTP Osmani podneo je dve prijave u ponudi, ali samo prvu stranicu registracije, na kojoj nije naznačen datum isteka.

Ovo je propust od strane komisije za ocenjivanje, jer je trebalo zatražiti i druge stranice kako bi se proverila da li je registracija validna. Opređeljeno je 26.040 evra, dok je procenjena vrednost bila 40.820 evra, a kada pobednik bude izabran putem bodovanja, opština neće moći da potroši više od sredstava koja je izdvojila.

20 Mišljenje opštine Gnjilane. Agencija za borbu protiv korupcije 2019.
https://www.akk-ks.org/assets/cms/uploads/files/Opinionet/2019/2366-19_opinion_dpkpp_K.Gjilanit.pdf

Krečenje škola i zdravstvenih ustanova u opštini Novo Brdo

Tender za krečenje škole i zdravstvenih ustanova imao je najnižu procenjenu vrednost od svih analiziranih tendera, 9,950.00 evra. Osam EO-a je poslalo ponude, a ugovor je dodeljen L-Grupi po ceni od 7,764.00 evra, što je ujedno bila i najjeftinija cena. Jedna kompanija je eliminisana jer nije pravilno ispunila tenderski obrazac, dok je ostalih šest odgovorno ali je imalo višu cenu.

Bo.	Naziv ekonomskog operatera	Vrednost ponude u evrima
1.	L-Group	7,764.38
2.	4ING	8,016.39
3.	Izmornik D.O.O.	8,192.01
4.	Lurn SH.P.K. & Rexha SH.P.K.	8,884.10
5.	NNP Ndërtimtari	9,308.00
6.	Osmani Holding & NNP Lavdimi	9,758.10
7.	Global Ing	9,925.86
8.	Ceni Group	10,899.50

TABELA 9.

Ponude kompanija za tendersku aktivnost „Krečenje škola i zdravstvenih ustanova u opštini Novo Brdo“

Zbog niske vrednosti tendera, opština nije imala mnogo kriterijuma u tenderskom dosijeu. Međutim, jedan od kriterijuma koji nije propisno tražen bio je da EO podnese najmanje jedan sličan projekat završen u poslednje tri godine (2015, 2016, 2017). Uslov je trebao biti za projekte završene u poslednje tri godine od dana objave obaveštenja o ugovoru, a to je bilo 05.11.2018. Prema tumačenju RKJN-a, trogodišnji period treba da obuhvati sledeću godinu, tj. godinu u kojoj je objavljeno obaveštenje o ugovoru, a u ovom slučaju period 2015-2018. Međutim, čak i ako je takav zahtev podnesen, EO kome je dodeljen ugovor, dostavio je preporuke koje pokrivaju ovaj period.

Preporuke

Za sve opštine:

- Opštine bi trebalo da zahtevaju od EO, koji su pobedili na tenderu, potvrdu od Osnovnog suda u kojoj se navodi da njihov direktor ili rukovodilac nisu osuđeni za krivično delo tokom poslednjih deset godina, u skladu sa članom 65, stav 3 i 3.1 ZJN;
- Jedan od glavnih zahteva tenderskog dosijea je da EO dokaže da ima ugovore zaključene u poslednje tri godine. Ovaj zahtev bi trebalo da EO-i podnesu listu završenih projekata koji pokrivaju određeni iznos, na osnovu zahteva UA. Konkurencija ne treba da bude ograničena zahtevima za određeni broj završenih projekata.

Za opštinu Gračanica:

- Da osigura da se sprovedu prave procedure nabavke;
- Da se zahteva garanciju o izvršenju u skladu sa zakonom, npr, vrednost 10% ugovorne cene u periodu od +30 dana od planiranog datuma završetka ugovora;
- Garancija tendera bi trebala biti izračunata na 1 do 3% procenjene vrednosti ili minimum 1,000 evra;
- Posebne uslove treba odrediti tenderskim dosijeom tako da ponuđači budu svesni svih uslova i uslova i pripreme ponude na osnovu takvih uslova;
- Svi ugovori moraju biti objavljeni na platformi e-nabavke, uključujući cenovnik u razumno vreme nakon potpisivanja ugovora;
- Aktivnosti treba planirati i objaviti u planu nabavke.

Za opštinu Mamuša:

- Napraviti procenu učinka komisije za ocenjivanje ponuda, jer postoji mnogo grešaka, uključujući i dodelu ugovora konzorcijumima koji nisu podneli izjave o osnivanju konzorcijuma;
- Izbeći zahteve za ISO sertifikatima koji nisu direktno povezani sa prirodom projekta;
- Postupak diskvalifikacije treba pokrenuti protiv EO-a koji ne dostave tražena dokumenta pre potpisivanja ugovora, u skladu sa članom 26.8 POSJN;
- Kada se kao kriterijumi traže katalozi i brošure, oni bi se trebali prihvatiti samo ako ih je proizveo proizvođač, a ne da ih dizajnira ponuđač.

Za opštinu Štrpce:

- Osigurati da neće davati ugovore OE-ima čiji su vlasnici u prošlosti bili osuđivani;
- Postupak diskvalifikacije treba pokrenuti protiv EO-a koji ne dostave tražena dokumenta pre potpisivanja ugovora, u skladu sa članom 26.8 POSJN;
- Samo projekti koji su završeni trebalo bi da se evidentiraju na listi projekata koje su podneli EO, a ne oni koji su u toku;
- Konkurencija ne treba da bude ograničena zahtevima koji odgovaraju samo jednom ili nekoliko EO.

Za opštinu Novo Brdo:

- Proceniti učinak komisija za ocenjivanje ponuda, jer postoji sumnja da se ponude ne analiziraju, a dve aktivnosti nabavke uključuju nenormalno niske cene;
- Ponude treba da budu ocenjene u skladu sa kriterijumima utvrđenim u dosijeu tendera;
- Postupak ocenjivanja cena treba da se koristi samo kada opština ne zna količine predmeta koje treba naručiti;
- Zahtevi za projekte završene u poslednje tri godine treba da budu formulisani na način da uključuju poslednje tri godine od datuma objave obaveštenja o ugovoru.

Norwegian Embassy

